

Legyen áldott emlékek, kiket nemes törekvésükben oly hamar megállított a végzet! A szülői szív mély fájdalma leljen vigaszt az örökgondviselésbe vetett hitben!

A beteg tanulók körüli orvosi teendőket (dr. Szentpéteri János, városunk derék fiatal orvosa végezte minden díj nélkül, hála-ra méltó buzgósággal és szivességgel. Fogadja méltó öntudata mellé az igazgatóság és szülők forró köszönetét!

Mielőtt értesítésem befejezném, felhivom azokat, kik az áldott emlékezetű Koncz János kegyes hitrokonunk által, szegény tanulók segélyezésére tett alapítvány kedvezményeiben részesülni ohajtanak, hogy szegénységi bizonyítvánnyal — minden évben újjal — és keresztlevéllel ellátott folyamodványaikat folyó év sept. 1-ig ez isk. igazgatóságához adják be.

Torda, 1879 június 28-án.

Pálfi Károly,
igazgató.

3. A székely-kereszturi középtanodáról.

A felvételi és javító vizsgák az 187⁸/₉-ik tanév elején sept. 4-én tartattak. Az isk. év pedig sept. 5-én 7 órakor nyitott meg ünnepélyesen.

Beiratott ez iskolai évben az elemi osztályokba 64; a gymn. osztályokba 113; magántanulónak 1. Összesen 178; tehát 21-el több mint a múlt évben. Nemzetiség szerint magyar 164, oláh 6; szász 2; izraelita 6. Vallás szerint unitárius 125; ev. ref. 32; róm. kath. 7; gör. kél. 6; mózes val. 6; luth. 2. Vidéki tanuló volt 148 helybeli 30. Az iskolában lakott 155 tanuló, künn pedig 23.

Kilépett évközben szegénység vagy betegség miatt 9. Vizsgázott év végén 167; vizsgálatlan maradott 2. Ez évben 2 ismételt.

Az intézetben 4 rendes s egy segédtanár, két köztanító, egy rajz és írás s egy ének, hármónia tanító működött. Összesen 9 tanerő.

A tanítói karban a következő változás történt: Göncz Károly isk. főnök az 187⁷/₈-ik isk. év végén tarcsafalvi pappá neveztetvén ki, helyébe az E. K. Tanács 1878. 120 t. ü. sz. a. papjelölt Gál Miklóst nevezte ki.

Az ifjuság tanulásbeli előmenetele kellő. Erkölcsi magaviselete sem jöhet komoly megróvás alá. E tekintetben nem fenyegeti veszély intézetünket s a szülők nyugodtan bizthatják ide gyermekeiket.

Az iskola egészségi ügye, az intézeti orvos jelentése szerint, a következőleg állott: gyógykezelés alatt volt összesen 35 tanuló, különböző váltólázakban 16, torokbántalmakban 5, tüdő és légzőszervek különböző bántalmaiban 8, különféle szembajban 2, gyomorhurutban 3, vese és hólyagbántalom 1. Egy betegség sem végződött halállal.

Ragályos, veszélyes betegség nem adván elő magát, a kórház nem vétetett használatba. Raffaj Károly 100 frtos alapítványa kamatjából és az intézeti gyümölcsárulási haszonbérből — a mi hét frtot teszen — ez év folytában szereztettek bé a legszükségesebb kórházi butorok.

Intézettünk derék barátja gr. Haller József ez évben 200 frt. alapítványt tett a kórház javára. Hasonlólag intézeti orvos Lengyel József 6 frtot. Benedek Károly, Bakó Bálint, Végh Gyula f. évi febr. 2-án Tarcsafalván egy tánczvigalmat rendeztek a kórház tőkéje gyarapítására, a mi 7 frt 26 kr. tiszta jövedelmet hozott. Továbbá: Török Sámuel 50 krt, gyógyszerész Jaeger József 6 frt 82 krt, a helybeli népbank igazgatósága 15 frt 34 krt. Az összes kórházi alap ez idő szerint 335 frt 92 kr. o. é. Ez adományokból azok, a melyek már átjöttek, a helybeli népbankban vannak elhelyezve.

A nagy könyvtár a mult iskolai év végén 8008 darabból állott; az ez évi szaporodás 323 darab; ma tehát összesen 8331 drb. Ez évben a pénztárból vétetett 13 drb. Ajándékképen kaptunk a m. akadémiától 59 drbot, Franklin Társulattól 7 drbot, özv. Jakab Sándornétól 46 drbot, Székelyegylettől 1 drbot, Berde Mózesből 1 drbot, a m. statistikai hivataltól 12 drbot, Kókay Lajostól 1 drbot, Péterfi Samutól 2 drbot, a gymn. olv. egylettől 79 drbot, Jakab Elektől 16 drbot, Orbán Baláztól 52 drbot, Eggenbergertől 2 drbot, N. N-től 1 drbot. Iskolai értesítő jött 30 drb. A könyvtárt használatra 15 egyén s használatra kivett 122 drb. könyvet.

A könyvtár részére hozattak a pénztárból szaklapok, folyóiratok: „Az orsz. középt. Tanárgylet Közlönye“. „Magyar Nyelvőr“. „Magyar Tanügy“. „Philologiai Közlöny“. „Budapesti Szemle“.

Az ifjúsági könyvtár jelenleg áll 1050 drbból. Ez évben szereztetett 45 drb. Kiadásait a részvényekből fedezi. A tagoktól bejött összesen 64 frt 5 kr, A mult évi pénztári maradékkal együtt a pénzkészlete volt 104 frt 68 kr. Kiadás 98 frt 49 kr; maradék 6 frt 19 kr.

Az olvasó egylet a következő lapokat járatta: „Vasárnapi Újság“. „Magyarország és a Nagyvilág“. „Prot. egyh. és isk. lap“.

„Üstökös“. „Keresztény Magvető“. A tanári és tanítói kar adta a „Kelet“ és „Pesti Hírlap“ czimű napi lapokat.

A kölcsönző egyesület pénzéből kötvény mellett van elhelyezve 18 frt 15 kr; a helybeli népbankban 49 frt 10 kr. Az ifjak magok között kamatozás alá adtak ez év elején 54 frt 64 krt; ez a kamatokkal és tagsági díjakkal 80 frt 75 krra szaporodott. Összes vagyona tehát jelenleg 148 frt.

A terménytár részére az eddigi hely nem lévén alkalmas, a jelenlegi 10 dik szobát egy deszkafallal kétfelé választottuk s az egyikfelét a gyűjteményeknek, a mászt pedig tanteremnek rendeztük be.

Terménytárőr Barabás József a gyűjteményeket átszállította s a mult évben megkezdett rendezés alapján a rendezést és jegyzék-bevételt teljesen bevégezte. E jegyzék szerint a terménytár áll 353 különféle tárgyból 592 darabban.

A terménytár részére a következő ajándékok történtek: gr. Haller József egy kitömött tövisdisznót, egy drb. mocsári teknőcz-kagylót s 1 drb. mocsári teknőcz-tojást, Szathmári Gyula egy mamuth zápfogat. Veres Ferencz 20 drb. különféle madártojást. Gróf Haller Gábiella egy drb. külföldi kryptogam-növényt. Kozma Di-mény 1 drb. trachyt közetet. Sándor János 72 drb. szárított növényt.

Az intézet leendő gyümölcsös kertje keleti oldalán és déli végén cserefasakokra egy új deszkakert huzatott, a nyugati oldalán pedig, a mig az elevenkert eléggé megerősödik, a keleti oldalon levő régi kert anyagaiból egy ideiglenes kert.

Az iskola kapuja elrongyosodván, a helyett egy új, kemény kapu állitatott. A terménytárba pedig a kitömött állatok részére egy üveges szekrény.

Az intézeti épület tetején levő harang, harangozás közben elhasadván, teljesen használhatlan lett. E harang a nagygalambfalvi megszűnt unitaria eklézsia harangja volt. Ennek az újraöntésére, vagy ha ezt, mint emléket, meg akarjuk tartani, akkor egy másnak a szerzésére intézetünk ifjusága maga között — nem kényszerítve senki által — gyűjtést indított s e gyűjtés eredménye 19 frt 40 kr. Ez a helybeli népbankba tétetett le kamatozás végett.

Raffaj Károly egy hévmérőt ajándékozott az iskolának.

A magániskoláról megemlitendőnek tartom azt, hogy a lehetőségig figyelem volt fordítva arra, hogy egy magántanítónak csak egy osztályból legyenek tanítványai. A III-ik osztálybeliek mind az isk. főnök vezetése alatt állottak. Az eredménnyel meg voltunk elégedve.

Középtanodánk V-ik osztályában ez évben 13 növendék végzett. Növendékeink a következő segélyben részesültek:

a.) Raffaj Károly alapítványából év kezdetén Deák Lajos IV. oszt. 4 frt; év közepén Menyhárt János 4 frt.

A téli vizsga alkalmával:

b.) A Mártonfi Gergelyné Koncz Juliánna alaptól: Kis Mózes, Ürmösi Sándor és Dézsi Mihály, fejenként 20 frt 34 kr.

c.) Az Augustinovich Sámuel alaptól: Pál Ambrus, Hatházi Sándor, Ádám Mózes, Németi Gábor, Vajda Ákos, Nagy Kálmán, Lőfi Jenő, Firtos Dénes, Gábos Dénes, Útó Károly, Máté Sándor, Gyöngyösi Lajos, egyenként 3 frt. 50 krt.

A nyári vizsga alkalmával:

d.) Az Ágoston István alaptól: Kis Mózes 10 frt, Kocsag Viktor, Török Sándor, Simó Zsigmond, Deák Miklós, Osváth Gábor, Kis Áron, Gyarmati Zsigmond, Rafaj András, Firtos Dénes, Gábos Dénes, Kálmán Dénes, Lőrinczi Mózes, Kis Aladár, Útó Károly, fejenként 5 frt. Ádám Mózes 4 frt.

e.) Br. Orbán Balázs alapítványából: Varga Árpád, Máté Lajos, Nagy Sándor, Simó Lőrincz és Vajda Ákos, külön-külön 10 frtot.

f.) A Fejér Márton alapítványból az egy forintos ezüst tallért a szép írásért kapta Szabó Mihály,

g.) A Mártonfiné Koncz Juliánna alaptól: Orbók István, Orbók Gyula és Csifó Salamon, fejenként 20 frt. 34 kr.

h.) A Bedő Sándorné Bereczki Mária alaptól három köztanító fizetéspótlék czimen 14 frt. 62 kr.

i.) Raffaj Károly a „Keresztény Magvető“ XII, XIII. évfolyamait adta át, hogy jutalomképen kiadassék; ezeket kapta Keresztési Dénes és Szigyártó István.

18 legatioból a három ünnepen jött 698 frt. 58 kr. A magántanítóknak az alsóbb osztálybeliektől, csak a minimumot véve 715 frt.

Az összes segély 1735 frt. 26 kr. o. é.

A vizsgák január és június utolsó napjain tartattak.

A jövő iskolai év sept. 1-én veszi kezdetét. A beiratáskor az első félévi díjak lefizetendőek; a második féléviek pedig a karácson utáni szorgidő kezdetén.

Székely-Keresztur, 1879 július 2.

Sándor János,
igazgató.